

Wiadomości Opinie Materiały

Biuletyn Pilskiej Oświaty
1/2012

ISSN-1429-6276

Wydaje

Centrum Doskonalenia
Nauczycieli w Pile
ul. Bydgoska 21
64-920 Piła

Numery telefonów:

Dyrektor

67 351 17 50

Sekretariat

67 352 70 18
fax 67 352 70 16

**Pracownia Kształcenia
Ustawicznego**

67 352 70 20
67 352 70 11
pku@cdn.pila.pl

Pracownia Doradztwa

67 352 70 12
pd@cdn.pila.pl

**Pracownia Informacji
i Wydawnictw**

67 352 70 27
67 352 70 17
piw@cdn.pila.pl

Redaktor Naczelny

Grzegorz Bogacz

Kolegium redakcyjne

Wanda Strzelec
Katarzyna Kwaśnik

Korekta

Irena Denisoff

Skład- Łamanie-Druk

Firma ARCAN
64-980 Trzcianka
ul. Żeromskiego 3
tel./fax 67 216 50 20

W NUMERZE

I. W KRĘGU ZMIAN

1. Kwaśnik Katarzyna: Reforma oświaty trwa...	3
2. Strojna Renata: Przedmiotowy czy modułowy program nauczania kształcenia w zawodzie – niełatwy wybór	5

II. NAUCZYCIEL-PRAKTYK PROPONUJE

1. Starkowska Iwona: Biblioteka w szkole z pasją - scenariusz zajęć. Wywiad to nie tylko rozmowa. Scenariusz zajęć koła dziennikarskiego w bibliotece szkolnej w gimnazjum	7
2. Strzelec Wanda: Techniki plastyczne w pracy z dziećmi przedszkolnymi i w klasach I-III szkoły podstawowej	9
3. Supronowicz Iwona: Scenariusz zajęć w klasie I gimnazjum. Warsztat pracy ucznia: Wpływ organizacji warsztatu pracy ucznia na przebieg procesu uczenia się	11

III. DOŚWIADCZENIA CDN-u W PILE

1. Bekker-Goska Monika: Akademia dla Rodziców – projekt wsparcia umiejętności wychowawczych rodziców i wychowawców	14
2. Denisoff Irena: O szkoleniach realizowanych w ramach grantów Wielkopolskiego Kuratora Oświaty w Poznaniu słów kilka...	15
3. Horodok Mirosława: Doradztwo metodyczne dla nauczycieli – potrzebne czy nie?	17
4. Winnicka Aldona: Projekt „Zajęcia pozalekcyjne kluczem do sukcesu wielkopolskiego gimnazjalisty” - czyli dlaczego warto aplikować o wsparcie z Europejskiego Funduszu Społecznego?	19

IV. NAUCZYCIEL Z PASJĄ

1. Strzelec Wanda: Krystyna Kmiecik	21

V. WARTO PRZECZYTAĆ

1. Strzelec Wanda: Lucyna Kopciewicz - Nauczycielskie poniżanie. Szkolna przemoc wobec dziewcząt	22

VI. SZCZYPTA PLASTYKI

1. Prace wykonane przez dzieci klas I-III Szkoły Podstawowej nr 7 im. Adama Mickiewicza w Pile	23

Reforma oświaty trwa...

We wrześniu 2009 roku przedszkola, szkoły podstawowe i gimnazja rozpoczęły realizację reformy programowej. Dzisiaj stoimy u progu kolejnego ważnego etapu tejże reformy. Dotyczy ona szkolnictwa ponadgimnazjalnego kształcenia ogólnego oraz kształcenia zawodowego.

Autorzy reformy zakładają wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży. Będzie zachowana spójność programowa całego cyklu kształcenia, zostanie podniesiony poziom kształcenia młodzieży, co w konsekwencji zwiększy jej konkurencyjność na rynku pracy.

Ukierunkowanie reformy programowej na precyzyjny opis efektów kształcenia na każdym etapie edukacyjnym zwiększyło autonomię szkół, a nade wszystko nauczycieli. Nauczyciele samodzielnie (mając na uwadze możliwości szkoły, swoich uczniów, i samych siebie) dokonują wyboru poszczególnych elementów procesu edukacyjnego (metody nauczania, formy organizacyjne, własne programy nauczania).

Konieczny jest nacisk na kształcenie umiejętności kluczowych, tak potrzebnych w funkcjonowaniu na współczesnym rynku pracy. Chodzi przede wszystkim o zmniejszenie wiedzy encyklopedycznej na rzecz umiejętności praktycznych, wśród których na pierwszym miejscu jawi się umiejętność korzystania ze źródeł informacji oraz krytycznego podejścia do ich interpretowania. Kolejny ważny problem to metody nauczania. Przeprowadzanie doświadczeń, eksperymentowanie, zajęcia w terenie, stosowanie metod aktywizujących, w tym szczególnie metody problemowej oraz projektu edukacyjnego.

Wymienione wyżej sugestie zostały zawarte w nowej podstawie programowej w formie wymagań ogólnych i szczegółowych wraz z zalecanymi warunkami i sposobami ich realizacji.

Programy nauczania to największa zdobycz samodzielności i autonomii nauczyciela. Konstruowanie programów nauczania dla konkretnych oddziałów klasowych daje duże możliwości dydaktyczno – metodyczne nauczycielom. To sposób na jego autorefleksję, kreatywność i samodzielność działania.

Autorzy reformy w założeniu potraktowali czas nauki w gimnazjum i szkole ponadgimnazjalnej jako jeden wspólny, spójny programowo, 6-letni

w liceum, a 7-letni w technikum. Tak przyjęte założenia mają gwarantować:

- uzyskanie przez uczniów szkół ponadgimnazjalnych wspólnego i jednakowego zasobu wiedzy w zakresie podstawowym poprzez dokończenie programu nauczania tworzącego spójną całość z gimnazjum. Będzie to fundament wykształcenia ogólnego, umożliwiający dalsze zdobywanie wiedzy na poziomie rozszerzonym lub kwalifikacji zawodowych;
- każdemu uczniowi liceum ogólnokształcącego realizację na poziomie rozszerzonym od 2 do 4 przedmiotów, a w technikum 2 przedmiotów. Obecnie uczniowie uczą się wszystkich przedmiotów na poziomie podstawowym, co jest zbyt powierzchowne;
- zachowanie proporcji pomiędzy wiedzą humanistyczną a przyrodniczą. Uczeń liceum ogólnokształcącego będzie obowiązkowo realizował przedmiot uzupełniający *Historia i Społeczeństwo*, w przypadku, gdy nie wybierze zajęć historii na poziomie rozszerzonym lub przedmiot uzupełniający *Przyroda*, w przypadku, gdy nie wybierze któregoś z przedmiotów przyrodniczych na poziomie rozszerzonym;
- w technikum, każdy uczeń będzie miał obowiązek realizowania przedmiotu uzupełniającego *Historia i Społeczeństwo*.

Zgodnie z zapisami reformy programowej w gimnazjum uczeń powinien kontynuować naukę języka obcego, którego uczył się w szkole podstawowej i rozpocząć naukę drugiego języka obcego. W szkole ponadgimnazjalnej powinna być kontynuowana nauka języków z wcześniejszego etapu kształcenia lub wprowadzenie nauki trzeciego języka obcego w miejsce tego, który był nauczany w szkole podstawowej i gimnazjum.

Nowym rozwiązaniem jest zastąpienie przedmiotu przysposobienie obronne (nauczanego dotychczas w szkole ponadgimnazjalnej), przedmiotem edukacja dla bezpieczeństwa (1 godz. w gimnazjum, 1 godz. w szkole ponadgimnazjalnej).

Nowa podstawa programowa określa czego szkoła jest zobowiązana nauczyć ucznia o przeciętnych uzdolnieniach na każdym etapie kształcenia. Nie wyklucza to oczywiście poszerzania zakresu na-

uczanych treści. Podstawa programowa zobowiązuje nauczyciela do wzbogacania i pogłębiania treści nauczania stosownie do uzdolnień uczniów. Nowa podstawa programowa w swych zapisach formułuje treści nauczania w języku efektów kształcenia, gdzie dotychczas koncentrowała się na opisie procesu kształcenia. Zatem nowy dokument nie wskazuje JAK UCZYĆ, ale CZEGO szkoła powinna nauczyć.

W nowej podstawie programowej bardzo duży nacisk został położony na rolę języka polskiego w nauczaniu – „Jednym z najważniejszych zadań szkoły jest kształcenie umiejętności posługiwania się językiem polskim, w tym dbałość o wzbogacanie zasobu słownictwa uczniów. Wypełnianie tego zadania należy do obowiązków każdego nauczyciela”.

Na dzień dzisiejszy wyzwaniem polskiej oświaty jest szkolnictwo zawodowe. Przyjęta przez Sejm w sierpniu 2011 zmiana ustawy o systemie oświaty ma na celu modernizację kształcenia zawodowego i podniesienie jego jakości. Wprowadzane zmiany wynikają z potrzeb polskiej gospodarki. Pomogą absolwentom znaleźć się w rzeczywistości europejskiego rynku pracy.

We wdrażaniu nowej podstawy programowej pomaga śledzenie stron internetowych Ministerstwa Edukacji Narodowej (www.men.gov.pl) oraz Ośrodka Rozwoju Edukacji (www.ore.edu.pl) z zakładkami dotyczącymi wdrażania podstawy programowej kształcenia ogólnego.

Niechaj fragment wystąpienia Minister Edukacji Narodowej będzie mottem do usystematyzowanej, spokojnej i kreatywnej pracy nad wdrażaniem reformy oświaty.

„Chcę, aby najbliższy okres był dla polskiej szkoły czasem stabilizacji i spokojnego wdrażania zainicjowanych wcześniej działań. Dzisiaj najważniejsza jest pomoc nauczycielom i dyrektorom we włączaniu do praktyki szkolnej wprowadzanych projektów. Na tym zamierzam się skupić. Ważny jest również dialog ze środowiskiem, wsłuchiwanie się w głosy rodziców i nauczycieli oraz reagowanie na ich potrzeby. Natomiast nadrzędną wartością musi być zawsze dobro uczniów, bo to oni są najważniejsi.”

Krystyna Szumilas

Wybrane akty prawne pomocne we wdrażaniu reformy oświaty w Polsce:

1. Ustawa z dnia 19 marca 2009 r. o zmianie ustawy o systemie oświaty oraz o zmianie niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2009 r. Nr 56, poz. 458),
2. Rozporządzenie MEN z dnia 23 grudnia 2008 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół. (dz. U z 2009 r., Nr 4, poz. 17)
3. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 23 marca 2009 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie ramowych planów nauczania w szkołach publicznych (Dz. U. Nr 54, poz. 442),
4. Rozporządzenie MEN z dnia 12 marca 2009 r. w sprawie szczegółowych kwalifikacji wymaganych od nauczycieli oraz określenia szkół i wypadków, w których można zatrudnić nauczycieli nie mających wyższego wykształcenia lub ukończonego zakładu kształcenia nauczycieli (Dz. U. Nr 50, poz. 400),
5. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 8 czerwca 2009 r. w sprawie dopuszczania do użytku w szkole programów wychowania przedszkolnego i programów nauczania oraz dopuszczania do użytku szkolnego podręczników (Dz.U. Nr 89, poz. 730),
6. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 20 sierpnia 2010 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie warunków i sposobu oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów i słuchaczy oraz przeprowadzania sprawdzianów i egzaminów w szkołach publicznych,
7. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 17 listopada 2010 r. w sprawie zasad udzielania i organizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach,
8. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 28 sierpnia 2009 r. w sprawie sposobu realizacji edukacji dla bezpieczeństwa (Dz.U. nr 39, poz. 1131)
9. Rozporządzenie MEN z dnia 23 grudnia 2011 r. w sprawie klasyfikacji zawodów szkolnictwa zawodowego.
10. Rozporządzenie MEN z 10 stycznia 2012 r. w sprawie podstawy programowej kształcenia w zawodów.

Przedmiotowy czy modułowy program nauczania kształcenia w zawodzie - niełatwy wybór

Szkoły ponadgimnazjalne od września 2012 rozpoczną zmiany programowe, których kluczowym elementem jest nowa podstawa programowa kształcenia ogólnego oraz podstawa programowa kształcenia w zawodach. Nauczyciele zgodnie z Rozporządzeniem MEN z dnia 8 czerwca 2009 r. w sprawie dopuszczania do użytku w szkole programów wychowania przedszkolnego i programów nauczania oraz dopuszczania do użytku szkolnego podręczników (Dz.U. z 10 czerwca 2009 r. Nr 89, poz. 730), otrzymali dużą samodzielność w zakresie tworzenia, modyfikowania czy wyboru programu nauczania.

Wybór ten w przypadku kształcenia zawodowego jest bardziej złożony, ponieważ dokonuje go zespół nauczycieli uczących w danym zawodzie, a dotyczy także technologii nauczania - czyli przedmiotowo a może modułowo?

Kształcenie modułowe nie jest „nowym” pomysłem edukacyjnym, a jego koncepcja wy-

nika z konieczności ciągłego dostosowywania kształcenia zawodowego do potrzeb nieustannie zmieniającego się rynku pracy. Międzynarodowa Organizacja Pracy opracowała metodologię szkoleń modułowych tzw. „Moduły Umiejętności Zawodowych” (ang. skrót MES), która została dostosowana do warunków polskich także przez Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej. Upowszechnianie więc kształcenia modułowego również w systemie szkolnego kształcenia zawodowego wydaje się logiczną konsekwencją.

Krajowy Ośrodek Wspierania Edukacji Zawodowej i Ustawicznej (KOWEŻiU) w ramach projektu - „System wsparcia szkół i placówek oświatowych wdrażających modułowe programy kształcenia zawodowego” podjął działania, które ułatwiają wdrożenie kształcenia modułowego do praktyki szkolnej.

Porównajmy zatem program o budowie przedmiotowej i modułowej.

Program przedmiotowy	Program modułowy
Struktura programu ujęta jest w planie nauczania, który określa kolejność realizacji przedmiotów, dominuje nauczanie teoretyczne – najpierw teoria, potem praktyka. Przedmioty są podzielone na działy tematyczne.	Struktura programu przedstawiona jest graficznie za pomocą mapy dydaktycznej, przedstawiając powiązania pomiędzy elementami programu czyli modułami i jednostkami modułowymi. Moduły integrują kształcenie praktyczne i teoretyczne. Moduły są podzielone na jednostki modułowe.
Przedmioty zawodowe są realizowane w całym zespole klasowym i często w ramach jednej godziny lekcyjnej.	Jednostki modułowe są realizowane z podziałem klasy na grupy w pracowniach, a godziny przeznaczone na kształcenie zawodowe są zblokowane w danym dniu (3-5 godz.)
Dominują metody podające ze względu na klasowo-lekcyjną organizację procesu dydaktycznego.	Dominują metody aktywizujące i działania praktyczne ucznia.
Uczeń korzysta z podręczników, których jest niewiele i szybko się dezaktualizują.	Uczeń i nauczyciel korzysta z pakietu edukacyjnego, który uzupełnić można jeszcze podręcznikiem.

Zalety modułowego programu kształcenia zawodowego:

- przygotowanie ucznia do wykonywania zawodu poprzez realizację zadań zbliżonych do tych, które są wykonywane na stanowisku pracy
- elastyczność co do zakresu realizacji modułów, które są niezależnymi elementami, co ułatwia aktualizację treści,
- preferowane są praktyczne treści kształcenia,
- obowiązuje zasada ścisłego łączenia teorii z praktyką,
- proces uczenia się dominuje nad procesem nauczania,
- indywidualizacja nauczania.

Bariery jakie musi pokonać szkoła, aby wdrożyć modułowy program nauczania:

- **przede wszystkim uzyskać zgodę organu prowadzącego** na realizację programu modułowego (podział na grupy powoduje wzrost kosztów osobowych),
- posiadać wyposażenie dydaktyczne potrzebne do realizacji programu (uczeń pracuje samodzielnie na stanowisku pracy),
- przygotować nauczycieli pod względem merytorycznym i metodycznym,
- dokonać zmian w organizacji pracy i dokumentacji szkoły.

Dotychczasowe wyniki stanu wdrożenia modułowych programów nauczania wskazują, że najczęściej mamy szkół policealnych wykorzystujących programy modułowe, ponieważ nie ma w tym typie szkoły konieczności łączenia kształcenia zawodowego z ogólnym realizowanym przedmiotowo.

Warunki sprzyjające zainteresowaniu szkół programami modułowymi:

- mogą otrzymać wsparcie KOWE-ZiU (przykładowe programy i pakiety edukacyjne),
- mogą zacząć wdrażać programy modułowe na kwalifikacyjnych kursach zawodowych, co pozwoli nabrać nauczycielom doświadczenia,
- w szkolnych planach nauczania przy wyborze programu modułowego zgodnie z rozporządzeniem w sprawie ramowych planów nauczania nie

ma konieczności rozdziału godzin na kształcenie teoretyczne i praktyczne,

- efekty kształcenia zawarte w podstawie programowej dla zawodu (wspólne, pkz, właściwe dla danej kwalifikacji) łatwiej dają się realizować w strukturze modułowej wg kategorii: moduły ogólnie zawodowe, zawodowe i specjalistyczne.

Podstawowe kroki w przygotowaniu szkoły do wdrożenia kształcenia modułowego:

- analizowanie dostępnych programów nauczania o budowie modułowej i ich porównanie z przedmiotowymi,
- powołanie zespołu nauczycieli odpowiedzialnych za organizację wdrożenia w szkole,
- opracowanie szkolnego planu nauczania dla oddziału/ów realizującego program modułowy w zakresie kształcenia zawodowego w połączeniu z kształceniem przedmiotowym w zakresie kształcenia ogólnego,
- przydział zajęć edukacyjnych (jednostka modułowa może być zrealizowana przez jednego lub kilku nauczycieli) zgodnie z posiadanymi kwalifikacjami przez nauczycieli,
- uzupełnienie bazy dydaktycznej zgodnie z wymogami programu,
- analizowanie pakietów edukacyjnych pod względem ich wykorzystania na zajęciach,
- dostosowanie dokumentacji szkoły (dziennik, statut szkoły) do realizacji programu modułowego.

Program nauczania o strukturze modułowej zmienia organizację pracy szkoły, organizację pracy nauczyciela oraz ucznia. Zmiany te wymagają dobrego przygotowania i dużego zaangażowania nauczycieli przedmiotów zawodowych, a komu przyniosą największą korzyść?

Dla autorki artykułu odpowiedź jest jednoznaczna – uczniowi i dlatego jestem przekonana, że pomimo barier programy modułowe w praktyce kształcenia zawodowego będą coraz szerzej wykorzystywane.

Literatura:

- materiały szkoleniowe opracowane przez KOWE-ZiU dla ekspertów kształcenia modułowego

Biblioteka w szkole z pasją – scenariusz zajęć

Wywiad to nie tylko rozmowa. Scenariusz zajęć koła dziennikarskiego w bibliotece szkolnej w gimnazjum.

Powiązanie scenariusza zajęć z podstawą programową:

PODSTAWA PROGRAMOWA KSZTAŁCENIA OGÓLNEGO DLA GIMNAZJÓW I SZKÓŁ PONADGIMNAZJALNYCH (...)

Język polski - III etap edukacyjny

Treści nauczania - wymagania szczegółowe

I. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji.

1. Czytanie i słuchanie. Uczeń:

(...)

10) rozróżnia gatunki publicystyczne prasowe, radiowe i telewizyjne (artykuł, wywiad, reportaż);

(...)

III. Tworzenie wypowiedzi.

1. Mówienie i pisanie. Uczeń:

(...)

7) stosuje zasady etykiety językowej - wie, w jaki sposób zwracać się do rozmówcy w zależności od sytuacji i relacji, łączącej go z osobą, do której mówi (dorosły, rówieśnik, obcy, bliski), zna formuły grzecznościowe, zna konwencje językowe zależne od środowiska (np. sposób zwracania się do nauczyciela, lekarza, profesora wyższej uczelni), ma świadomość konsekwencji używania formuł niestosownych i obraźliwych;

(...)

Cel główny:

rozwijanie umiejętności dziennikarskich.

Cele szczegółowe:

Po zajęciach uczeń:

- zna zasady przeprowadzania wywiadu;
- potrafi przygotować się do przeprowadzenia wywiadu: opracowuje pytania, ustala z rozmówcą warunki udzielenia wywiadu (termin, miejsce, ewentualnie wcześniejsze podanie pytań, autoryzacja);
- potrafi przeprowadzić wywiad zgodnie z zasadami etyki dziennikarskiej, uzyskując odpowiedzi interesujące czytelników.

Metody pracy:

- rozmowa kierowana,
- praca z tekstem.

Formy pracy:

- praca indywidualna,
- praca w grupie.

Czas:

60 minut.

Środki dydaktyczne:

- przykładowe teksty wywiadów prasowych (przyniesione przez uczniów),
- kserokopie artykułu: Placko-Wozińska Kamilla: *Wywiad to nie tylko rozmowa*. W: *Dziennikarstwo od kuchni*. Red. Andrzej Niczyperowicz. Poznań: TS Wydaw. Tomasz Szukała, 2001. S. 72-80,
- pismo gratulacyjne (zał. 1),
- film *Gadające głowy*, reż. Krzysztof Kieślowski
- komputer, rzutnik multimedialny, ekran lub odtwarzacz DVD i telewizor,
- papier do notowania,
- przybory do pisania,
- egzemplarz *Słownika języka polskiego* – dowolne wydanie PWN,
- „buźki” do ewaluacji zajęć przez uczniów.

Przebieg zajęć:

I. Wprowadzenie:

1. Powitanie uczniów.
2. Podanie tematu zajęć.
3. Krótka rozmowa nt. Co to jest wywiad?
4. Uczniowie wyszukują definicję słowa wywiad w *Słowniku języka polskiego*.

II. Główna część zajęć:

1. Analiza artykułu Kamilli Placko-Wozińskiej *Wywiad to nie tylko rozmowa*.

Na poprzednich zajęciach uczniowie otrzymali kserokopie artykułu. Zadanie domowe polegało na zapoznaniu się z przydzielonym fragmentem otrzymanego materiału.

2. Uczniowie przedstawiają poznane informacje z artykułu.
 3. Nauczyciel podsumowuje i uzupełnia wiadomości przekazane przez uczniów.
 4. Nauczyciel inicjuje rozmowę na temat wywiadów prasowych przyniesionych przez uczniów.
 5. Uczniowie prezentują własne argumenty nt. wyboru tekstu wywiadu: ciekawy bohater, czasopismo zamieszczające wywiad, najciekawsze pytania i odpowiedzi.
 6. Nauczyciel zapoznaje uczniów z tekstem pisma gratulacyjnego, które zostało przysłane do szkoły (zał.1).
 7. Uczniowie wspólnie opracowują pytania do wywiadu z bohaterką pisma, które jest źródłem wiedzy o niej.
 8. Uczennica wymieniona w piśmie będzie gościem na następnych zajęciach i udzieli wywiadu.
- III. Podsumowanie zajęć:

1. Ćwiczenie podsumowujące zajęcia:
Gdybym miała przeprowadzić wywiad, to... (uzupełnij zdanie)
2. Prezentacja filmu *Gadające głowy*.
3. Nauczyciel prosi uczniów, aby w trakcie oglądania filmu zastanowili się, czy prezentowany materiał posiada cechy wywiadu, o których była mowa w trakcie zajęć.
4. Polecenia zadania domowego: uczniowie mają się zastanowić i poszukać informacji na temat sondy oraz przygotować się do wywiadu z uczennicą - gościem zebrania koła dziennikarskiego.
5. Podziękowanie za wspólną pracę na zajęciach.
6. Ewaluacja zajęć metodą *Smiley*: uczniowie zostawiają na swoich miejscach „buźki” odpowiadające poziomowi ich zadowolenia z zajęć. (zał. 2)

Literatura:

1. Chyliński Marek, Russ-Mohl Stephen: *Dziennikarstwo*. Wyd. 2. Warszawa: Grupa Wydawnicza Polskapresse, 2008. ISBN 978-83-61679-00-4
2. *Gadające głowy* [Film]. Reż. Krzysztof Kieślowski. Warszawa: Wytwórnia Filmów Dokumentalnych, 1980. 1 płyta CD [seria: Filmoteka Szkolna, nr 26]
3. *Dziennikarstwo od kuchni*. Red. Andrzej Niczperowicz. Poznań: TS Wydaw. Tomasz Szukała, 2001. ISBN 83- 9134 63-0-7
4. Pardo Piotr Janusz: *Potrafię napisać! Ćwiczenia językowo-redakcyjne dla uczniów klas I-III gimnazjum*. Sopot: Seneka, 2006. ISBN 83-89207-31-1

Załącznik nr 1:

Anna Wetka
Zoopsycholog

Dyrektor
Gimnazjum nr
w

Składam na ręce Pani Dyrektor szczerze podziękowania dla Waszej uczennicy Justyny Iksińskiej. Jest ona przykładem osoby reprezentującej najwyższy poziom zaangażowania w sprawy właściwego stosunku do zwierząt.

Jest ich prawdziwym przyjacielem. Szeroko propaguje wiedzę na temat obowiązków, przywilejów i korzyści wynikających z faktu posiadania psa. Systematycznie prowadzi zajęcia w przedszkolach, uczy dzieci prawidłowego i bezpiecznego zachowania się w obecności zwierząt, uczy jak je traktować, uczy najmłodszych porozumiewania się z psami, ponieważ sama ma ku temu doskonałe predyspozycje. Swoją wytrwałością przywróciła psu radość życia.

Justyna Iksińska działa ponadto na rzecz adopcji psów, zauważa potrzeby zwierząt i jest wyczulona na ich krzywdę. Warta podkreślenia jest jej działalność w wymianie doświadczeń polsko-niemieckich w zakresie systemowych rozwiązań pomocy psom w Polsce i Niemczech.

Wielki osobisty wkład włożyła w ostatnią akcję „Przygarnij Burka” pod patronatem prezydenta miasta.

Wielki entuzjazm, zwykła autentyczna radość Justyny towarzyszyła każdej sytuacji, gdy udało się znaleźć nowy dom dla psa.

Gratuluje postawy Waszej uczennicy i jeszcze raz podkreślam jej szczerość, zaangażowanie i doceniam autentyczną chęć działania na rzecz zwierząt.¹

Załącznik nr 2:

Ewaluacja metodą *Smiley*.

Ocena zajęć:

Ocena obojętna ☹
Ocena negatywna ☹
Ocena pozytywna ☺

¹ Autorką tekstu jest Danuta Żołędziewska.
Nazwisko uczennicy zostało zmienione.

Działalność plastyczną musimy zwrócić w dwóch kierunkach równocześnie - ku naszym dzieciom, ku nam samym, wówczas pod naszym okiem będzie wzrastał człowiek twórczy i oryginalny.

Zachodzące w oświacie zmiany wymuszają na nauczycielach większą aktywność oraz pomysłowość w organizowaniu i planowaniu zadań edukacyjnych.

Techniki plastyczne

Techniki rysunkowe:

1. Rysowanie ołówkiem.
2. Rysowanie kredką.
3. Rysowanie węglem.
4. Rysownie pędzlem.
5. Rysowanie kredą.
6. Rysowanie piórkiem.
7. Rysowanie patykiem.
8. Rysowanie patykiem na podkładzie klejowym.
Podkład klejowy otrzymujemy w następujący sposób:
Makę żytnią (może być mąka ziemniaczana) rozrabiamy w zimnej wodzie i wlewamy do gotującej wody. Po krótkim gotowaniu otrzymujemy kłajster z mąki. Powinien mieć konsystencję gęstej śmietany. Tak przygotowany kłajster mieszamy z farbą, której używamy do malowania ścian.
9. Rysowanie świecą (najlepsze są świecek choinkowe).
10. Rysowanie ostrymi narzędziami.
11. Batik – dekoracyjna technika plastyczna.
Czysty arkusz białego brystolu zamalowujemy farbami. Następnie całą powierzchnię pokrywamy świecą lub klejem. Po wykonaniu tych czynności zamalowujemy całą powierzchnię kartki czarnym tuszem. Po wyschnięciu wydrapujemy ostrym narzędziem rysunek w warstwie tuszu i świecy.
Technika ta nadaje się do przedstawiania tematów ilustracyjnych lub fantastycznych.
12. Swobodne nakładanie nitki lub sznurka, a następnie podklejanie ułożonego wzoru klejem.

Techniki malarskie:

1. Malowanie kredkami ołówkowymi i świecowymi.
2. Malowanie farbami kryjącymi, plakatowymi, klejowymi.

3. Malowanie akwarelami.
4. Malowanie „mokre w mokrym”.
Kartkę papieru zwilżamy wodą i malujemy kolorowe plamy farbami (np. akwarelowymi). Po wyschnięciu rysunek możemy obrysować konturem.
5. Malowanie gwaszem (farby mieszamy z pastą do zębów).
6. Malowanie farbami drukarskimi.
7. Malowanie kolorowymi tuszami.
8. Malowanie na mokrym zmiętym papierze.
9. Malowanie klejówką zmieszaną z trocinami.
10. Malowanie na płótnie. (Płótno przypinamy pinetkami do ramy. Materiał pokrywamy żelatyną a po wyschnięciu farbą emulsyjną).

Inne techniki:

1. Rysowanie ołówkiem i pokrywanie wzoru plasteliną.
2. Wydzieranka z gazet, kolorowego papieru, bibuły.
3. Wycinanka z kolorowego papieru, makulatury.
4. Odbijanie wzoru tiulem lub gazą.
5. Frottage – pokrywanie farbą różnych przedmiotów, np. liści, a później odciskanie ich na kartce papieru.
6. Układanie na podłożu z plasteliny materiałów przyrodniczych lub drobnych przedmiotów dekoracyjnych.
7. Collage – wykonywanie kompozycji z różnych materiałów (np. słomy, papieru, ścinków skór, tkanin, tektury) a następnie naklejanie na podłoże.
8. Monotypia.
9. Gipsoryt.
10. Linoryt.
11. Drukowanie za pomocą stempli z ziemniaka.
12. Malowanie na podkładzie z kaszy.
Powierzchnię tekturki pokrywamy klejem i posypujemy kaszą. Następnie przyciskamy ją drugą tekturką. Gdy podkład jest suchy, malujemy na nim kolorową płaską kompozycję.
13. Mozaika z kawałków drobnego papieru.
Papier przyklejamy na przygotowane obrysy różnych kształtów.
14. Wyklejanka z naciętych pasków papieru.
Miękki papier, np. śniadaniowy lub przebitkowy nacinamy z jednej strony nożyczkami i przyklejamy na kolorowym papierze, aby zrobić np. kudłate zwierzę.
15. Wycinanka z papieru nakłuwanego.
Z papieru rysunkowego wycinamy rozmaite sylwetki, np. postacie ludzkie, zwierzęce i na podkładce z gliny nakłuwamy sylwetkę w różnych miejscach ostrym narzędziem, np. gwoździem.
16. Wycinanka ze szmatek.
17. Witraże papierowe – wycinanie pewnych elementów rysunku i podklejanie tych miejsc kolorową bibułą.
18. Dekalkomania – na kartce z bloku malujemy kompozycję mocno rozwodnionymi farbami. Na mokrą kartkę kładziemy czystą kartkę i mocno ją przyciskamy.

Modelowanie – formowanie bryły.

1. Lepienie z gliny.
2. Lepienie z plasteliny.
3. Lepienie z modeliny.
4. Formowanie z gazet.
5. Formowanie ze staniolu.
6. Formowanie z masy papierowej.

Literatura:

Przewodnik metodyczny dla nauczyciela „Plastyka w klasach 1,2,3”.

Warsztat pracy ucznia: Wpływ organizacji warsztatu pracy ucznia na przebieg procesu uczenia się

Scenariusz zajęć w klasie I gimnazjum.

Powiązanie scenariusza zajęć z podstawą programową:

PODSTAWA PROGRAMOWA KSZTAŁCENIA OGÓLNEGO DLA GIMNAZJÓW I SZKÓŁ PONADGIMNAZJALNYCH

(...)

Do najważniejszych umiejętności zdobywanych przez ucznia w trakcie kształcenia ogólnego na III i IV etapie edukacyjnym należą:

(...)

7) umiejętność rozpoznawania własnych potrzeb edukacyjnych oraz uczenia się;

Cele ogólne:

- pobudzenie uczniów do refleksji na temat powiązań organizacji własnego warsztatu pracy z osiąganymi wynikami w nauce,
- doskonalenie umiejętności uczenia się.

Cele szczegółowe:

po zajęciach uczeń:

- rozumie związek dobrze zorganizowanego środowiska pracy z wynikami pracy umysłowej,
- potrafi zaplanować optymalne warunki do pracy,
- potrafi zagospodarować swoje miejsce pracy,
- wie, czym się zajmuje ergonomia.

Czas:

45 minut.

Metody:

- rozmowa kierowana,
- scenka dramatowa,
- praca w grupach,
- pokaz,
- elementy dyskusji.

Środki dydaktyczne:

- rekwizyty do scenki dramatowej, np. brudne opakowania po napojach, kosmetyki, czasopisma, zdjęcia, maskotki, słuchawki, dużo niepotrzebnych przyborów biurowych, itp.
- fragmenty muzyki zakłócającej i wspomagającej proces uczenia się, np. hard rock i muzyka barokowa (do wykorzystania w scenie),
- papier A4 lub A3,

- flamastry,
- prezentacja *Międzynarodowy Dzień Sprzątanania Biurka* (w załącznikach),
- laptop, rzutnik multimedialny, ekran,
- wydruki plansz: *Prawidłowa postawa podczas pracy przy komputerze i Kilka prostych ćwiczeń dla komputerowców* (plansze w załącznikach),
- „buźki” do ewaluacji.

Przebieg zajęć:

I. Wprowadzenie:

1. Krótka rozmowa z uczniami wyjaśniająca określenie warsztat pracy w odniesieniu do różnych zawodów, np. krawcowa, fryzjer, aktor. Zwrócenie uwagi na **połączenie** w tym określeniu **miejsca, narzędzi i metod pracy**.

2. Podanie tematu lekcji.

II. Główna część zajęć:

1. Nauczyciel pyta uczniów, co wg nich zawiera się w wyrażeniu *warsztat pracy ucznia*.
2. Uczniowie w swobodnych wypowiedziach wymieniają elementy składające się na pojęcie warsztatu pracy ucznia.
3. Nauczyciel uzupełnia wypowiedzi uczniów tak, by padły określenia: pokój lub kącik do nauki, biurko, komputer, łącze internetowe, podręczniki, zeszyty, biblioteczka domowa, przybory i materiały do pisania, liczenia, rysowania, malowania, posiadana wiedza i umiejętności, środki dodatkowe, np. muzyka.
4. Zaproszenie uczniów do obejrzenia scenki przygotowanej przez kolegów.

Uwaga:

Scenka jest w dużej części improwizacją, spontanicznym odtworzeniem sytuacji z życia codziennego. Warto jednak przed zajęciami poprosić uczniów o zaprezentowanie występu w formie próby generalnej.

Uczniowie przedstawiają następującą sytuację:
Dziecko odrabia zadanie domowe przy biurku, na którym panuje straszny bałagan (mnóstwo przedmiotów, opakowań po słodkach, napojach, rozsypane notatki), słucha muzyki ze słuchawkami na uszach, siedzi w pozycji szkodliwej dla kręgosłupa.

Do pokoju wchodzi mama i zdecydowanym głosem zwraca córce/synowi uwagę, że nie można uczyć się skutecznie w takich warunkach (jak opisane wyżej).

- Po obejrzeniu scenki nauczyciel dziękuje uczniom, którzy ją przygotowali i proponuje klasie pracę w grupach.
- Klasa zostaje podzielona na 3-5 grup.
- Każda grupa po dyskusji wypisuje na kartkach papieru wszystkie **elementy warsztatu** pracy ucznia ze scenki, **które przeszkadzają mu w pracy i jakie skutki powodują**, np. leżące na biurku prospekty, kosmetyki itp. zaprzatają uwagę i odrywają od pracy.
- Spostrzeżenia każdej grupy prezentują liderzy.
- Nauczyciel uzupełnia wypowiedzi uczniów dodając informacje, które nie wynikały bezpośrednio ze scenki, np. zapewnienie sobie właściwego oświetlenia, zachowanie właściwej postawy ciała w czasie pracy przy komputerze, optymalna temperatura i świeże powietrze w pokoju, odpowiednia muzyka.
- Jako ciekawostkę podaje, że nauka, która zajmuje się dostosowywaniem warunków pracy do fizycznych i psychicznych właściwości człowieka nazywa się **ergonomią**.
- Nauczyciel nawiązuje do nietypowego święta - Dnia Sprzątania Biurka, które obchodzone jest z inicjatywy Korporacji Sprzedawców Wyróbów Czyszczących, zawsze w 2. poniedziałek stycznia (w roku 2012 wypadło to dnia 9 I). Obchodzi się je w 43 krajach świata, w tym w Polsce.

III. Podsumowanie:

- W podsumowaniu zajęć nauczyciel prezentuje wybrane slajdy z prezentacji *Międzynarodowy Dzień Sprzątania Biurka*¹, które uzupełnią wiedzę z lekcji. (załączniki)
- Na zakończenie zajęć nauczyciel zachęca uczniów do zrobienia porządku na i w biurku oraz przestrzegania zasad ergonomii i higieny pracy przy komputerze.
- Uczniowie otrzymują wydruki plansz *Prawidłowa postawa podczas pracy przy komputerze*

¹ *Biblioteka - wizytówka szkoły*. Red. Jolanta Smuniewska. - Warszawa : Raabe, 2008. - segregator z wymiennymi stronami; 30 cm + CD ROM. Dostępny w Publicznej Bibliotece Pedagogicznej w Pile

i kilka prostych ćwiczeń dla komputerowców. (załączniki)

- Zakończenie zajęć i podziękowanie za aktywny udział.

IV. Ewaluacja zajęć przez uczniów:

- Ewaluacja metodą *Smily* za pomocą karteczek z buźkami wrzucanych do pudełka.

Ocena obojętna 😐

Ocena negatywna ☹️

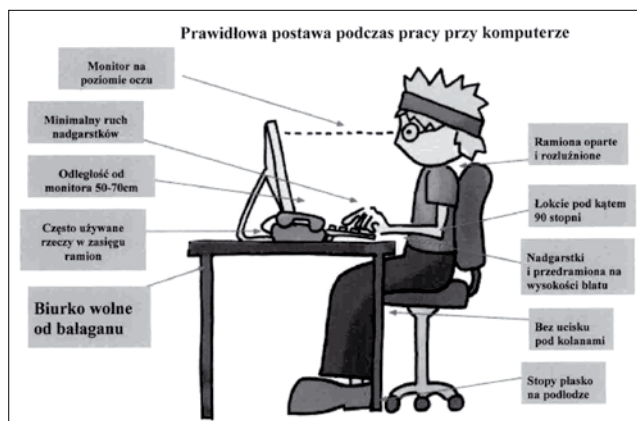
Ocena pozytywna 😊

Literatura:

- Biblioteka - wizytówka szkoły*. Red. Jolanta Smuniewska. - Warszawa : Raabe, 2008. - segregator z wymiennymi stronami; 30 cm + CD ROM
- Dzień Sprzątania Biurka*. [online] [dostęp: 8 stycznia 2012]. Dostępny w World Wide Web: http://nonsensopedia.wikia.com/wiki/Dzie%C5%84_Sprz%C4%85tania_Biurka
- Koźmińska Małgorzata: *Warsztat pracy umysłowej ucznia*. [online] [dostęp: 8 stycznia 2012]. Dostępny w World Wide Web: <http://www.profesor.pl/publikacja,23120,Konspekty,Warsztat-pracy-umyslowej-ucznia>
- Obchodzimy Dzień Sprzątania Biurka*. [online] [dostęp: 8 stycznia 2012]. Dostępny w World Wide Web: <http://wiadomosci.wp.pl/title,Obchodzimy-Dzien-Sprzatania-Biurka,wid,9540995,wiadomosc.html?ticaid=1daaf>

Załączniki:

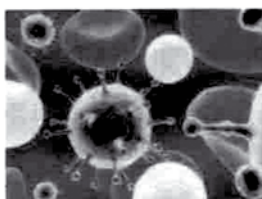

Bądź ergonomiczny!

- Ważny jest nie tylko porządek w okolicach biurowego królestwa, ale przede wszystkim higiena pracy umysłowej, czyli czynniki wewnętrzne (np. nasze samopoczucie, nastawienie), sposób uczenia się oraz warunki zewnętrzne.
- Tymi ostatnimi zajmuje się **ERGONOMIA**. Według definicji jest to nauka, która zajmuje się dostosowywaniem warunków pracy do fizycznych i psychicznych właściwości człowieka.

Naukowcy mówią...

Według badań naukowców z Uniwersytetu w Arizonie na biurkach może znajdować się do 400 razy więcej bakterii niż na desce sedesowej!

Fakty...

- Z badań przeprowadzonych na menedżerach wynika, iż 50 z 52 respondentów nie przyznałoby awansu komuś, kto ma wiecznie bałagan na biurku.
- Według "Wall Street Journal" przeciętny amerykański kierownik marnuje 6 tygodni rocznie na szukanie brakujących mu informacji na zabałaganionych biurkach (to daje jedną godzinę dziennie!)

Międzynarodowy Dzień Sprzątania Biurka

Właścicielami tych biurek są osoby chaotyczne, niezorganizowane, leniwe, zabiegane, wciąż brakuje im czasu...

Pokaż swoje biurko, a powiem ci kim jesteś...

Te biurka należą z kolei do osób twórczych, dobrze zorganizowanych, pracowitych i optymistycznych.

Pokaż swoje biurko, a powiem ci kim jesteś...

Akademia dla Rodziców

projekt wsparcia umiejętności wychowawczych rodziców i wychowawców

W wychowaniu nie ma jednych szablonów i recept. Nie uda się zalecić „2 razy dziennie uśmiech, 3 razy przytulić, 1 raz zdyscyplinować” i sformułować jeden szablon właściwy dla wszystkich. Rola rodzica i wychowawcy, jaką przyszło nam pełnić, jest jedną z trudniejszych do realizacji w postawionych zadaniach życiowych. Dlatego pomysł na wsparcie rodziców i wychowawców w ramach *Akademii dla Rodziców*, jest projektem który ma przede wszystkim skłaniać do refleksji nad własnym stylem wychowawczym, a także pokazywać inne, nowe możliwości współdziałania na rzecz dziecka, a także wspólnie z nim. Jest to także okazja do spotkania zarówno nauczycieli jak i rodziców w tym samym miejscu i czasie.

Projekt *Akademia dla Rodziców* powstał w CDN w Pile w roku szkolnym 2007/08 z inicjatywy Pracowni Doradztwa. W pierwszym pilotażowym roku projekt był przedsięwzięciem bezpłatnym. Od roku szkolnego 2008/09 jest odpłatną formą, jednak nie wpłynęło to na jej popularność. Wachlarz osób realizujących cykle spotkań z rodzicami jest bardzo szeroki – od pedagogów, przez psychologów, socjologów, terapeutów. Ma to szczególną wartość w sytuacjach, gdy rodzic lub wychowawca, po wspólnym spotkaniu szkoleniowym, ma potrzebę rozmowy indywidualnej lub konsultacji. Spotkania mają charakter edukacyjno – warsztatowy na zaproponowany przez radę pedagogiczną i radę rodziców danej szkoły temat. Są przewidziane na optymalny czas około 45 minut. Każda forma podlega ocenie w formie ankiety ewaluacyjnej, na której rodzic/wychowawca mają prawo wyrazić swoją opinię na temat spotkania, a także zaproponować interesujące ich tematy spotkań. Wszelkie informacje zwrotne są uwzględniane w jakości organizowanych szkoleń, jak również wpływają na modyfikację tematów. Listę proponowanych tematów umieszcza się na początku każdego roku szkolnego w informatorze CDN, a także na stronie internetowej. Oferta spotkań ma charakter otwarty, tzn. osoby prowadzące realizują

także inicjatywy nieuwzględnione w ofercie, a zaproponowane przez poszczególne szkoły.

Ostatni rok szkolny 2010/11 oraz obecny semestr 2011/12 odzwierciedlają słuszność idei, potwierdzoną szerokim zainteresowaniem projektem. W poprzednim roku szkolnym w zakresie tematycznym znaleźć można było 37 propozycji, z czego szczególną popularnością cieszyły się następujące tematy:

- *Odpowiedzialność rodziców za proces kształcenia dziecka.*
- *Konsekwencja w przestrzeganiu zasad w domu i w szkole.*
- *Nieprawidłowość relacji uczeń – nauczyciel – rodzic.*
- *Młodzież a narkotyki – co rodzic nastolatka wie-dzieć powinien?*
- *Postawy rodziców a agresja dziecka.*
- *Co o reformie programowej rodzic wiedzieć powinien?*

Łącznie w roku szkolnym 2010/2011 odbyło się 21 spotkań z rodzicami w powiecie pilskim, czarnkowsko – trzcianeckim oraz chodzieskim, szkoleniami objęto liczbę ok. 800 rodziców.

W obecnym, kończącym się semestrze roku szkolnego 2011/12, odbyło się już 17 spotkań z rodzicami, co stanowi liczbę ok. 600 rodziców. Na kolejny semestr planowana jest podobna liczba szkoleń. W tegorocznej ofercie można wybrać temat z listy 18 propozycji, które zostało doprecyzowane i dostosowane do zmian w prawie oświatowym, uwzględniły proces akceleracji rozwoju dzieci, jak również odpowiedziały na sugestie ewaluacyjne po przeprowadzonych szkoleniach. Szczególnie dominujące tematy spotkań w obecnym semestrze to:

- *Co zrobić, żeby dziecku „chciało się chcieć” – o budowaniu motywacji.*
- *Współpraca rodziców ze szkołą w zakresie organizacji pomocy psychologiczno – pedagogicznej.*
- *Organizacja czasu wolnego dzieci i młodzieży.*
- *Uzależnienia cywilizacyjne dzieci i młodzieży.*
- *Rodzic doradcą w wyborach ścieżek kształcenia.*

- *Rola rodzica w kształtowaniu postaw prospołecznych własnego dziecka.*
- *Dom rodzinny fundamentem wychowania.*

Pełną ofertę tematyczną zainteresowani czytelnicy odnajdą na stronie internetowej Centrum Doskonalenia Nauczycieli w Pile lub w informatorze.

Ideą wychowania jest to, aby dzieci, do których

kierujemy proces wychowawczy, funkcjonowały właściwie przy nas, jako inicjatorach i realizatorach wychowania, ale także bez nas. Wówczas możemy mówić o sukcesie wychowawczym. Takich sukcesów życzę czytelnikom, a także sobie jako pedagogowi, a przede wszystkim rodzicowi.

Irena Denisoff - Nauczyciel konsultant CDN w Pile - Kierownik Pracowni Kształcenia Ustawicznego

O szkoleniach realizowanych w ramach grantów Wielkopolskiego Kuratora Oświaty słów kilka ...

Bieżący rok szkolny rozpoczęliśmy wyjątkowo dużą liczbą szkoleń realizowanych w ramach grantów Wielkopolskiego Kuratora Oświaty. W 22 szkoleniach wzięło udział 550 nauczycieli.

Największym powodzeniem cieszyły się formy: *Rozpoznawanie potrzeb edukacyjnych uczniów z uwzględnieniem etapu kształcenia; Pomoc psychologiczno-pedagogiczna w świetle obowiązującego prawa; Planowanie i przeprowadzanie ewaluacji wewnętrznej oraz wykorzystanie jej wyników w pracy szkoły z ukierunkowaniem na jakość; Stres w pracy nauczyciela, sposoby radzenia sobie z nim; Metody rozwiązywania sporów i konfliktów w szkole.*

Rekrutacja na te szkolenia trwała po kilka dni i we wszystkich przypadkach zakończyła się już w czerwcu. Świadczy to o trafności tematów proponowanych przez WKO, natomiast ewaluacja zajęć wskazuje na spełnienie oczekiwań nauczycieli w zakresie treści szkolenia, otrzymanych i wypracowanych materiałów szkoleniowych. Bardzo wysoko oceniono również kompetencje prowadzących oraz zastosowane przez nich formy i metody pracy.

Szkolenie „Jak wykorzystać wyniki sprawdzianu szóstoklasisty do podniesienia efektywności nauczania”.

Centrum Doskonalenia Nauczycieli w Pile było również autorem programu i realizatorem szkolenia grantowego adresowanego do konkretnych odbiorców. Były to całe rady pedagogiczne z 50 wielkopolskich szkół podstawowych wytypowanych przez

KO na podstawie wyników uzyskiwanych przez uczniów na sprawdzianie szóstoklasisty.

W szkoleniu, które nazwaliśmy *Jak wykorzystać wyniki sprawdzianu szóstoklasisty do podniesienia efektywności nauczania*, składającym się z III etapów uczestniczyło 941 osób. Byli to przedstawiciele JST odpowiedzialni za oświatę oraz dyrektorzy i nauczyciele z 50 wytypowanych przez WKO szkół podstawowych.

Etap I - konferencja

Do przedstawicieli JST i dyrektorów szkół adresowana była konferencja, której głównym celem było wskazanie potrzeby kształtowania lokalnej polityki oświatowej w oparciu o m. in. wnioski z analizy i interpretacji wyników egzaminów zewnętrznych a także przypomnienie metodologii prowadzenia takich analiz.

Taka formuła spotkała się z bardzo dobrym odbiorem, o czym świadczą wpisy w ankiecie ewaluacyjnej, oto niektóre z nich: *prosimy o więcej takich konferencji, dobry pomysł, konferencja konkretna, interesująca, usłyszałam kilka porad i pomysłów, które wykorzystam. Jako zagadnienia najbardziej istotne, wartościowe wskazywano: zadania organu prowadzącego i dyrektora szkoły w zakresie jakości pracy szkoły i zapobieganiu wykluczeniu społecznemu, metodologia prowadzenia analiz w zakresie wyników sprawdzianu, wykorzystanie wyniku analiz, szukanie, nazywanie przyczyn słabego wyniku szkoły.*

Etap II - szkolenia rad pedagogicznych

Natomiast celem szkoleń rad pedagogicznych było wspólne szukanie słabych stron szkoły, przy założeniu, że nie są to czynniki środowiskowe. Takie postawienie sprawy zmusiło nauczycieli do refleksji nad własną praktyką pedagogiczną, stylem pracy grona pedagogicznego jako zespołu, ale również stylem zarządzania szkołą czy relacjami dyrektor – nauczyciele.

Spotkaniom tym, zwłaszcza na początku, towarzyszyły negatywne emocje, jednak każde z nich kończyło się konstruktywnymi wnioskami.

Nauczyciele uświadamiali sobie, że niewątpliwie trudne warunki środowiskowe, w jakich przyszło im pracować, nie zwalniają ich z rzetelnego realizowania obowiązków zawodowych ukierunkowanych na rozwój każdego ucznia.

Przekonali się również, że szkolenie nie jest karą, ale realną pomocą i wsparciem ze strony WKO a placówka doskonalenia nauczycieli sojusznikiem w pokonywaniu trudności.

Etap III - warsztaty międzyprzedmiotowe

Bardzo wartościową formą doskonalenia okazały się warsztaty międzyprzedmiotowe, przeprowadzone w Poznaniu, Kaliszu i Pile. Uczestniczyło w nich 200 nauczycieli języka polskiego, historii, matematyki, przyrody oraz nauczania wczesnoszkolnego (w wielu szkołach polonista/historyk, matematyk/nauczyciel przyrody to ta sama osoba). Zaplanowano je tak, aby wskazać optymalne metody wprowadzania i doskonalenia umiejętności fundamentalnych w procesie nauczania na I i II etapie kształcenia (liczenie – rozwiązywanie zadań, pisanie – tworzenie – własnego tekstu, rozwijanie logicznego myślenia), przeprowadzone w formie warsztatowej były okazją wypracowania wielu konkretnych rozwiązań dydaktycznych.

Opracowanie programów konferencji, szkoleń rad pedagogicznych, warsztatów międzyprzedmiotowych a także organizacja i przeprowadzenie szkoleń zgodnie z harmonogramem wymagały współdziałania przedstawicieli wszystkich wielkopolskich publicznych placówek doskonalenia.

Szkolenia realizowało 27 osób o najwyższych kwalifikacjach, o trafności doboru autorów progra-

mów poszczególnych etapów szkolenia oraz kompetencjach prowadzących świadczą wyniki ewaluacji.

Reasumując, można stwierdzić, że szkolenie grantowe spełniło założone cele:

- Wsparcie WKO trafiło nie do pojedynczych nauczycieli, ale do całych rad pedagogicznych.
- Nauczyciele uświadomili sobie słabe strony swojej szkoły, co pozwoli im na podejmowanie racjonalnych, przemyślanych i wszechstronnych krótko- i długoterminowych działań mających na celu podniesienie efektywności kształcenia.

Wnioski i rekomendacje

1. Szkolenie spotkało się z bardzo dobrym odbiorem nauczycieli.
2. Konieczne jest budowanie wśród nauczycieli poczucia odpowiedzialności za wynik sprawdzania zewnętrznego bez względu na nauczany przedmiot. Ważne jest szczególnie w kontekście wdrażania nowej podstawy programowej na II etapie kształcenia.
3. Istnieje potrzeba aktualizacji wiedzy nauczycieli w zakresie metodologii analizy i interpretacji wyników sprawdzianu/egzaminu zewnętrznego, zwłaszcza w tych zespołach, w których następuje wymiana kadry dydaktycznej.
4. W obecnej sytuacji idea kompleksowego wsparcia szkół w formie grantu WKO jest rozwiązaniem optymalnym.
5. Wsparcie szkół wg wypracowanej formuły powinno być kontynuowane w kolejnych latach.
6. Potencjał intelektualny i możliwości organizacyjne publicznych placówek doskonalenia powinny być wykorzystane w realizacji polityki oświatowej Wielkopolskiego Kuratora Oświaty.
7. Doświadczenia z realizacji szkolenia mogłyby być wykorzystane w przypadku objęcia wsparciem tych gimnazjów, których EWD wskazuje na trudności w realizacji procesu dydaktycznego.

Dla CDN w Pile szkolenie było dużym wyzwaniem intelektualnym i organizacyjnym, natomiast jego sprawne i efektywne przeprowadzenie dostarczyło wielkiej satysfakcji z udziału w działaniu, które w ostatecznym efekcie musi przyczynić się do podniesienia jakości kształcenia.

Doradztwo metodyczne dla nauczycieli – potrzebne czy nie ?

Trudno udzielić jednoznacznej odpowiedzi, bowiem opinie na ww. temat spotyka się różne.

Pracownia Doradztwa w Centrum Doskonalenia Nauczycieli w Pile koordynuje obecnie pracę 18 doradców metodycznych. Doradcy działają w ramach terytorium organu prowadzącego, który powierza nauczycielowi zadania doradcy metodycznego. Doradca, metodyczny wykonuje swoje zadania w ramach pracy w publicznej szkole lub placówce, w której jest zatrudniony, z jednoczesnym obniżeniem wysokości obowiązkowego wymiaru godzin zajęć dydaktycznych lub w ramach dodatkowej umowy o pracę w publicznej placówce doskonalenia. Udziela zatem wsparcia nauczycielom pracującym w szkołach, dla którego jednostka samorządu terytorialnego jest organem prowadzącym, wobec powyższego możliwość oddziaływania na nauczycieli jest ograniczona co do terenu.

Do zadań nauczyciela – doradcy metodycznego należy w szczególności wspomaganie nauczycieli oraz rad pedagogicznych w:

- 1) planowaniu, organizowaniu i badaniu efektów procesu dydaktyczno-wychowawczego;
- 2) doborze i adaptacji lub tworzeniu programów nauczania i materiałów dydaktycznych;
- 3) rozwijaniu umiejętności metodycznych;
- 4) podejmowaniu działań innowacyjnych.

Nauczyciel – doradca metodyczny realizuje powyższe zadania przez:

- 1) udzielanie indywidualnych konsultacji;
- 2) prowadzenie zajęć edukacyjnych, zajęć otwartych oraz zajęć warsztatowych;
- 3) organizowanie innych form doskonalenia wspomagających pracę dydaktyczno-wychowawczą nauczycieli.

Podstawą planowania pracy doradców jest diagnoza oczekiwań nauczycieli objętych doradztwem metodycznym oraz ważne zadania z punktu widzenia państwa, np. wdrożenie nowej podstawy programowej, metoda projektu w gimnazjach.

Aktywność doradcy zależy więc w pewnym stopniu od zapotrzebowania nauczycieli i, jeśli tak się dzieje, to relacje zawodowe między doradcą a nauczycielami są dynamiczne i owocują ciekawymi przedsięwzięciami. Jeśli nie, to inicjatywę przejmuje doradca i proponuje działania, które, bardziej lub mniej chętnie, podejmują nauczyciele.

Które działania doradców cieszyły się szczególnym uznaniem w ubiegłym roku szkolnym?

Nauczyciele najczęściej zwracali się o pomoc w rozwijaniu umiejętności metodycznych.

To owe umiejętności często decydują o sukcesie ucznia. Potrafią go uczynić kreatywnym lub biernym odbiorcą kształcenia, wzbudzić zainteresowanie lub obojętność, uwzględnić indywidualizm lub wspierać przeciętność.

Metody pracy zmieniają się wraz z rozwojem społecznym dzieci i uczniów. Tylko część metod stosowana dawniej w szkołach, ma zastosowanie obecnie. Rozwój cywilizacyjny, jaki nastąpił w społeczeństwie, ma wpływ na dynamiczną komputeryzację nauczania. Za tym idzie konieczność stosowania nowych programów nauczania i dostosowanie form i metod pracy do nowych umiejętności współczesnych uczniów (np. podzielności uwagi). Trzeba konstruować nowe narzędzia diagnostyczne sprawdzające wiedzę oraz jej zastosowanie. Brak umiejętności metodycznych bywa powodem wypalenia zawodowego nauczycieli.

Poniżej przedstawiono jak nauczyciele korzystali z pomocy doradców metodycznych z podziałem na poszczególne obszary ich pracy.

- 1) Konsultacje indywidualne dotyczyły najczęściej następujących obszarów pracy doradcy metodycznego:

- rozwijanie umiejętności metodycznych,
- planowanie i organizowanie procesu dydaktyczno-wychowawczego,
- innych zadań ważnych dla nauczyciela – odbiorcy usług doradczych (pracy w zespołach rad

pedagogicznych, przygotowania regulaminów konkursów przedmiotowych i ich organizacji, współpracy z innymi instytucjami wspierającymi działalność szkoły).

2) Konferencje: najczęściej nauczycieli gromadziło się na konferencjach dotyczących:

- kształtowania umiejętności metodycznych, a w następnej kolejności:
- badania efektów procesu dydaktyczno-wychowawczego,
- podejmowania działań innowacyjnych,
- planowania i organizowania procesu dydaktyczno wychowawczego.

3) Zajęcia otwarte - to typowy przykład uczenia się poprzez obserwację praktyki.

Ww. zajęcia prowadzą najczęściej nauczyciele doradcy lub z ich inicjatywy inni chętni nauczyciele w swoich macierzystych szkołach/placówkach, prezentując ciekawe rozwiązania metodyczne, wykorzystanie różnorodnych pomocy dydaktycznych, ze szczególnym uwzględnieniem stosowania nowoczesnych technik przekazu np. tablicy interaktywnej.

80% nauczycieli na zajęcia otwarte przychodzi po to, by doskonalić swoje umiejętności metodyczne, w następnej kolejności po to, by uczyć się jak wykorzystywać analizy badań procesu dydaktyczno – wychowawczego do poprawy efektów kształcenia oraz w celu przyglądania się, jak planowanie przekłada się na przebieg zajęć z dziećmi i uczniami i jak wdrażane są innowacje pedagogiczne. Nauczyciele często są obserwatorami szkolnych i międzyszkolnych konkursów i uroczystości, a dobre rozwiązania, po ich uprzedniej modyfikacji, przenoszą do własnych placówek. Czasami stosowana jest metoda nagrania całości lub fragmentu zajęć, a materiał wykorzystuje się do celów szkoleniowych nauczycieli.

4) Zajęcia warsztatowe – na nich nauczyciele pod kierunkiem doradców metodycznych wypracowują materiały dydaktyczne (np. przykładowe plany pracy, karty pracy, arkusze diagnozujące, ankiety), które później wykorzystują w swoich placówkach. Zajęcia warsztatowe zobowiązują

nauczycieli do aktywności i rozwijają ich kreatywność.

Często są okazją do ćwiczenia i utrwalania umiejętności społecznych niezbędnych w czasie bezpośredniej pracy z dziećmi, uczniami i ich rodzicami.

Największym powodzeniem cieszyły się warsztaty rozwijające umiejętności metodyczne nauczycieli.

Korzystanie z pomocy doradcy metodycznego jest dobrowolne. Doradcy mogą obserwować i przyglądać się pracy nauczyciela wtedy, gdy sam nauczyciel o to poprosi lub gdy dyrektor szkoły/placówki zwróci się do doradcy o pomoc w merytorycznej ocenie pracy nauczyciela.

Co 3 lata w naszej placówce bada się opinie o pracy doradców metodycznych.

Ostatnie badanie wskazało, że doradcy cenią się za:

- kompetencje i osobowość,
- trafność doboru tematyki i materiałów dydaktycznych,
- organizację zajęć otwartych, podczas których prezentowane są ciekawe rozwiązania metodyczne,
- organizację możliwości wymiany doświadczeń między nauczycielami przedmiotów,
- uwzględnianie potrzeb nauczycieli,
- możliwość bieżącego zapoznawania się ze zmianami w prawie oświatowym,
- możliwość zwrócenia się do doradcy z każdym zawodowym problemem.

Obserwacje pracy doradców metodycznych wskazują, że coraz częściej występuje on w roli koordynatora działań nauczycielskich. Nauczyciele coraz śmielej zwracają się o profesjonalną pomoc, zwłaszcza w początkowym okresie pracy.

Doradca jest również promotorem dobrych praktyk szkolnych, szczególnie w dziedzinie innowacyjności. Do udanych przedsięwzięć w ubiegłym roku szkolnym zaliczyć można m.in. :

- 1) powstanie projektu edukacyjno-naukowego „Regionalizm w edukacji humanistycznej” realizowanego we współpracy z UAM w Poznaniu (poziom – szkoły ponadgimnazjalne);

- 2) tworzenie programów dla klas akademickich w zakresie edukacji humanistycznej (poziom szkoły ponadgimnazjalne);
- 3) innowację pt. „Wykorzystanie filmu fabularnego do pracy wychowawczej z uczniem” (poziom – gimnazjum),
- 4) projekt „Pod paragrafem – czyli edukacja prawna gimnazjalisty”
- 5) projekty biologiczne (poziom – gimnazjum);
- 6) innowacje realizowane w przedszkolach: „Zdrowe dziecko – to twórcze dziecko” oraz „Ucz się z radością”;
- 6) wdrożenie programów autorskich z różnych przedmiotów np. języka angielskiego, w-f, matematyki;
- 7) „Młodzieżowe Miniprzedsiębiorstwo” – program z ekonomii dla szkół ponadgimnazjalnych,
- 8) „Dialogi Młodych” – z zakresu kształcenia obywatelskiego w gimnazjach i szkołach ponadgimnazjalnych.

Przykłady dobrych praktyk znajdują się na stronie: www.cdn.pila.pl

Doradcy często łagodzą niezadowolenie nauczycieli z wielu zmian, jakie zachodzą w rzeczywistości szkolnej, zachęcają do twórczego podejścia do pracy oraz przeciwdziałają wypaleniu zawodowemu.

Czy zatem doradztwo jest potrzebne?

Wydaje się niezbędne w coraz bardziej wirtualnej edukacji. Szkoła/placówka to przede wszystkim relacje międzyludzkie, to głęboki humanizm oparty na dzieleniu się wiedzą i doświadczeniem. Tych bezpośrednich ludzkich kontaktów nic nie zastąpi, bo Człowieka kształtuje Człowiek. Doradztwo wypełnia pewną lukę między wiedzą teoretyczną, a praktyką szkolną dnia codziennego, wskazując pomocne rozwiązania pedagogiczne, zatem jest potrzebne dla sprawnego funkcjonowania współczesnej szkoły.

Aldona Winnicka - Nauczyciel konsultant CDN w Pile - Pracownia Kształcenia Ustawicznego

Projekt „Zajęcia pozalekcyjne kluczem do sukcesu wielkopolskiego gimnazjalisty”

- czyli dlaczego warto aplikować o wsparcie z Europejskiego Funduszu Społecznego?

Program Operacyjny Kapitał Ludzki jest największym w historii Unii Europejskiej programem współfinansowanym z Europejskiego Funduszu Społecznego. Składa się z 10 priorytetów, z których dwa, priorytet III - *Wysoka jakość systemu oświaty* oraz priorytet IX - *Rozwój kształcenia i kompetencji w regionach* dotyczą oświaty.

Pierwszy z wymienionych realizowany jest w komponencie centralnym i obejmuje najczęściej projekty systemowe. Przewidziane w nim wsparcie kierowane jest na zwiększenie efektywności struktur i systemów oświatowych. Drugi z wymienionych wyżej programów realizowany jest w ramach komponentu regionalnego, gdzie rolę instytucji pośredniczącej pełni samorząd województwa lub w jego imieniu wojewódzki urząd pracy. W ramach tego

programu realizowane są projekty wyłaniane w drodze konkursów bądź projekty systemowe.

Realizacja ich ma na celu zaspakajanie specyficznych i najważniejszych dla danego obszaru (środowiska) zróżnicowanych potrzeb w zakresie wyrównywania w procesie kształcenia szans edukacyjnych.

Od 1 lutego 2010 r. Centrum Doskonalenia Nauczycieli w Pile realizuje w ramach priorytetu IX. Działania 9.1.2. Wyrównywanie szans edukacyjnych uczniów o utrudnionym dostępie do edukacji oraz zmniejszenie różnic w jakości usług edukacyjnych, projekt systemowy „Zajęcia pozalekcyjne – kluczem do sukcesu wielkopolskiego gimnazjalisty”.

Projekt jest realizowany w dwóch etapach. Pierwszy obejmował 150 - godzinne szkolenia dla 256 nauczycieli przygotowujące do pracy z uczniem na

zajęciach pozalekcyjnych z języka polskiego, matematyki, fizyki i chemii, prowadzone przez wyselekcjonowanych w drodze zapytania ofertowego doświadczonych trenerów. Drugi – realizowany od 1 września 2010 r. to zajęcia pozalekcyjne, odbywające się w wymiarze dwóch godzin tygodniowo w 64 gimnazjach z terenu całego województwa wielkopolskiego. Projektem objętych jest 100 oddziałów i ponad 2000 uczniów. Projekt ma na celu podniesienie wyników egzaminu gimnazjalnego i uzyskanie w 2012 r. wyniku w wyższym stanie niż w roku 2009 (porównanie wyników zawartych w raportach OKE w Poznaniu za rok 2009 i 2012) poprzez udział uczniów objętych wsparciem w zajęciach pozalekcyjnych, zapewniających wzrost poziomu umiejętności wymagających: wykorzystania wiedzy w praktyce, twórczego rozwiązywania problemów i zadań matematycznych oraz redagowania różnorodnych, wyżej zorganizowanych wypowiedzi pisemnych.

W ramach realizacji projektu każda placówka wyposażona została w nowoczesne pomoce dydaktyczne, tablice i programy interaktywne oraz komputery a uczniowie biorący w nim udział w niezbędne materiały. Wszystko po to, żeby uatrakcyjnić proces nauczania, żeby rzeczy trudnych uczyć poprzez samodzielne działanie i odkrywanie. Taka forma pracy bardzo odpowiada uczniom, czemu dali wyraz w ankiecie ewaluacyjnej przeprowadzonej po pierwszym roku projektu.

Wykorzystując doświadczenie nauczycieli, uczniowie, przy pomocy zakupionego sprzętu, uczą się samodzielnego myślenia, rozumowania nauko-

wego, modelowania i rozumowania matematycznego, formułowania hipotez, zwięzłego zapisywania wniosków, dostrzegania alternatywnych rozwiązań problemu, wzbogacając słownictwo.

Zajęcia z uczniami prowadzone są aktywizującymi metodami, na podstawie szczegółowo opracowanych w czasie szkoleń dla nauczycieli programów i konspektów zajęć.

W czasie zajęć powstają przykładowe, wzorcowe wypracowania, rozwiązania zadań matematycznych, banki zadań, banki tematów prac pisemnych zaproponowanych przez uczniów, portfolio z pracami uczniowskimi zawierającymi niestandardowe rozwiązywanie problemów, referaty, opracowania, prezentacje, filmy itp.

Dla uczniów najbardziej aktywnych i zaangażowanych w zajęcia pozalekcyjne, zorganizowaliśmy wycieczkę do Warszawy, podczas której jej uczestnicy zwiedzili m. in. Centrum Nauki im. Mikołaja Kopernika, Instytut Atomowy w Świerku, Muzeum Powstania Warszawskiego, poznali najciekawsze zakątki miasta, obejrzeni przedstawienie teatralne.

Jak mówili, wizyta w stolicy dostarczyła im wielu wrażeń, na pewno dla wielu stała się okazją do

decyzji o wyborze dalszej drogi kształcenia.

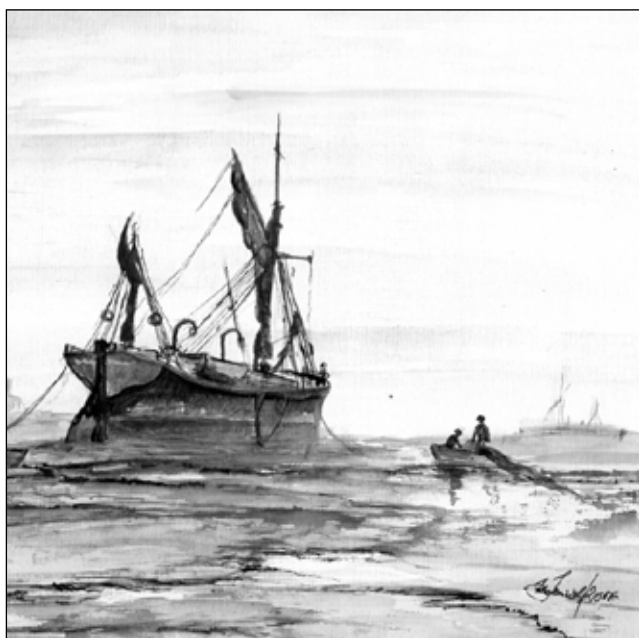
Przed uczestnikami projektu ostatnie pół roku nauki w gimnazjum i pierwsza poważna weryfikacja ich wiadomości i umiejętności – egzamin gimnazjalny według nowej formuły.

Jesteśmy przekonani, że udział w zajęciach pozalekcyjnych realizowanych w ramach projektu *Zajęcia pozalekcyjne – kluczem do sukcesu wielkopolskiego gimnazjalisty* pomoże im odnieść sukces nie tylko na egzaminie, ale i w dorosłym życiu.

Krystyna Kmieciak

Malarka, nauczycielka plastyki, autorka wielu wystaw indywidualnych i zbiorowych. Ulubioną Jej techniką jest akwarela. Tematyka twórczości artystycznej obejmuje: pejzaż, architekturę, martwą naturę, portret, egzotyczne ptaki, konie i akty. Obrazy Krystyny Kmieciak znajdują się w zbiorach prywatnych w kraju i za granicą np. we Francji, Włoszech, Niemczech, Chinach. Prowadzi warsz-

taty dla młodzieży i dorosłych. Należy do Związku Artystów Polskich. Od dziesięciu lat organizuje Powiatowy Konkurs Malarski „Kopie Dzieła Malarskiego”. Jest ilustratorką ćwiczeń do muzyki dla szkół podstawowych i gimnazjów. W bieżącym numerze zamieszczamy i promujemy twórczość koleżanki Krystyny Kmieciak.

Lucyna Kopciewicz

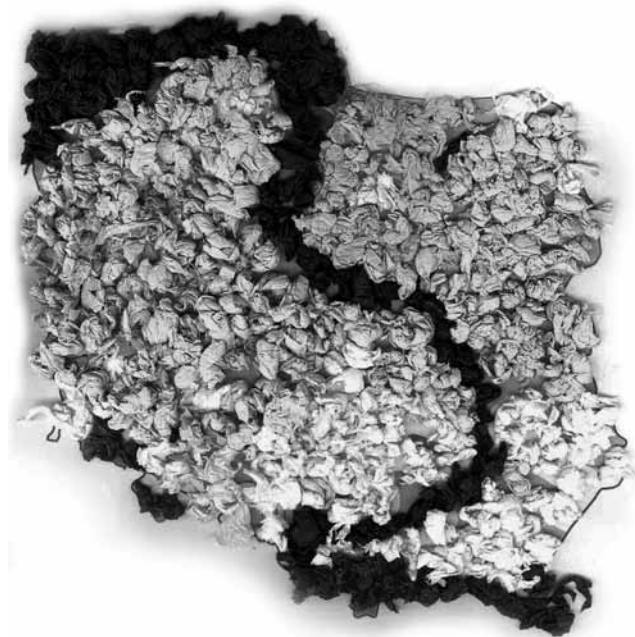
Nauczycielskie poniżanie. Szkolna przemoc wobec dziewcząt

Książka powstała na podstawie zapisków młodych kobiet, w których opisywały swoje wspomnienia i przeżycia szkolne. Zdarzenia szkolne wg opinii badanych kobiet były trudne, poniżające i degradingujące. Kobiety atakowane były ze względu na płeć i przemoc seksualną. Przedstawione opisy są trudne do zaakceptowania przez społeczność nauczycielską. Warto jednak wyżej wymienioną książkę przeczytać w celu wyciągnięcia wniosków n/t nie-demokratycznej kondycji polskiej szkoły i procesu „humilizacji”. Szkoła wg autorki i opisów kobiet jest miejscem konstruowania płci, ciała i seksualności uczniów. Jest to unikatowa książka, której treścią są relacje w szkole w postaci brutalnej przemocy słownej...

Polecam książkę Lucyny Kopciewicz w celu zapoznania się z innym spojrzeniem, popartym badaniami naukowymi na zjawiska zachodzące w polskiej szkole.

**Prace zostały wykonane przez dzieci klas I-III
Szkoły Podstawowej nr 7 im. Adama Mickiewicza w Pile**

Prace zostały wykonane przez dzieci klas I-III
Szkoły Podstawowej nr 7 im. Adama Mickiewicza w Pile

Centrum Doskonalenia Nauczycieli w Pile
64-920 Piła, ul. Bydgoska 21
tel. (67) 351 17 50, fax (67) 352 70 16
www.cdn.pila.pl